

Ekonomihögskolan
vid Växjö universitet

Val av revisor

*– en enkätstudie angående vilka faktorer
som har betydelse för svenska små företag vid val av revisor*

**Examensarbete G3 i företagsekonomi,
15hp**

Ekonomistyrning, FE3043, VT 2008

**Författare: Caroline Ahlberg 860524
Anna Bengtsson 860610**

Handledare: Ola Nilsson

Examinator: Lars-Göran Aidemark

Förord

Vår resa har nu nått sitt slut. Det är med glädje och värme som vi ser tillbaka på de två månader som vår resa har pågått. Ett leende på läpparna och ambitionen om att alltid göra vårt bästa har varit två ledord som har följt med oss under resans gång. Med på resan har även Ola Nilsson, Gösta Karlsson, Johan Ahlblom och våra respondenter varit. Vår handledare Ola Nilsson har varit vår vägvisare, det är han som har fått oss att reflektera över om vi verkligen har varit på rätt väg. Han har verkligen levt upp till sin handledarroll, vem om inte Ola Nilsson har sträckt ut en hjälpande hand? Gösta Karlsson har ställt upp i alla lägen oavsett väder och vind. Utan hans statistikkunskaper skulle vi ha kört fast. Utan ekonomichef Johan Ahlbloms synpunkter på vår enkät skulle den inte ha hållit samma klass som den gör idag. Sist men inte minst, var skulle vi ha hamnat utan våra respondenter? Från oss till Er alla, vill vi från djupet av våra hjärtan framföra vår tacksamhet. Känn Er delaktiga i vår resa och glöm inte att ett gott skratt förlänger livet!

Växjö maj 2008

Caroline Ahlberg

Anna Bengtsson

Sammanfattning

Examensarbete G3 i företagsekonomi, Ekonomihögskolan vid Växjö universitet, Ekonomistyrning, FE3043, VT 2008

Författare: Caroline Ahlberg och Anna Bengtsson

Handledare: Ola Nilsson

Titel: *Val av revisor - en enkätstudie angående vilka faktorer som har betydelse för svenska små företag vid val av revisor*

Bakgrund: I Sverige råder lagstadgad revisionsplikt för samtliga aktiebolag. En auktoriserad eller godkänd revisor ska granska bolagets årsredovisning, bokföring och förvaltning. För närvarande pågår dock en debatt om hur revisionsplikten ska avskaffas för små företag.

Syfte: Studiens syfte är att förklara vilka faktorer som har betydelse för svenska små företag vid val av revisor.

Avgränsningar: Vår studie inriktas på svenska aktiebolag som har mellan 10 och 49 anställda.

Metod: Vi har valt att genomföra en enkätstudie som riktar sig till VD:ar eller ekonomichefer på 100 slumpmässigt utvalda företag. Våra empiriska data har behandlats statistiskt i statistikprogrammen Minitab och SPSS.

Slutsatser: Vi har kunnat påvisa fyra faktorer som har betydelse för svenska små företag vid val av revisor, vilka överensstämmer med vad tidigare forskning har visat för börsnoterade företag. Faktorerna utgörs av: revisionskvalitet, tillhandahållande av ytterligare tjänster, specifik branschkunskap och geografisk närhet. Därutöver har vi kommit fram till att svenska små företag även finner de två faktorerna rekommendationer från personligt nätverk och revisionsbyråns internationella representation betydelsefulla.

Förslag till fortsatt forskning: Vi rekommenderar att fortsatt forskning inriktas på vilka faktorer som har betydelse för mikroföretag alternativt medelstora företag vid val av revisor. Ytterligare ett förslag på fortsatt forskning är att replikerande studier genomförs i små företag efter revisionsplikens avskaffande för dessa företag.

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Problemdiskussion.....	2
1.3 Syfte.....	4
1.4 Avgränsningar.....	4
1.5 Definitioner.....	5
1.6 Uppsatsens fortsatta disposition.....	5
2 Metod	7
2.1 Vetenskapligt synsätt.....	7
2.2 Vetenskapligt angreppssätt.....	7
2.3 Urval.....	8
2.4 Kvantitativ forskningsstrategi.....	9
2.5 Reliabilitet.....	10
2.6 Validitet.....	11
2.7 Sammanfattning.....	12
3 Teoretisk referensram	13
3.1 Teoretisk utgångspunkt.....	13
3.2 Val av revisor – Beattie och Fearnley (1995).....	14
3.3 Val av revisor – Beattie och Fearnley (1998).....	15
3.4 Val av revisor – Sands och McPhail.....	17
3.5 Val av revisor – Sammanfattning.....	18
3.5.1 Revisionskvalitet.....	18
3.5.2 Personkemi mellan revisor och klient.....	19
3.5.3 Revisionsarvode.....	20
3.5.4 Tillhandahållande av ytterligare tjänster.....	21
3.5.5 Specifik branschkunskap.....	21
3.5.6 Geografisk närhet.....	22
4 Hypoteser	23
4.1 Revisionskvalitet.....	23
4.2 Personkemi mellan revisor och klient.....	23
4.3 Revisionsarvode.....	23
4.4 Tillhandahållande av ytterligare tjänster.....	23
4.5 Specifik branschkunskap.....	23
4.6 Geografisk närhet.....	24
5 Empiri	25
5.1 Grundinformation.....	25
5.2 Revisionskvalitet.....	26
5.3 Personkemi mellan revisor och klient.....	26
5.4 Revisionsarvode.....	27
5.5 Tillhandahållande av ytterligare tjänster.....	27
5.6 Specifik branschkunskap.....	27
5.7 Geografisk närhet.....	27
5.8 Andra faktorer.....	28
6 Analys	30
6.1 Revisionskvalitet.....	30
6.2 Personkemi mellan revisor och klient.....	30

6.3 Revisionsarvode	31
6.4 Tillhandahållande av ytterligare tjänster.....	32
6.5 Specifik branschkunskap	33
6.6 Geografisk närhet	33
6.7 Andra faktorer	34
7 Slutsatser.....	35
7.1 Hypoteser	35
7.1.1 Sammanfattning.....	36
7.2 Förslag till fortsatt forskning.....	37
Referenslista	38

Bilagor

Bilaga 1 - Urvalsdimensionering

Bilaga 2 - Enkät

Bilaga 3 - Frekvenstabeller

1 Inledning

*I*nledningskapitlet belyser valt ämnesområde i form av en bakgrundsbeskrivning som sedan övergår i en problemdiskussion. Denna leder i sin tur fram till studiens syfte. Kapitlet avslutas med avgränsningar, definitioner samt en presentation av uppsatsens disposition.

1.1 Bakgrund

I Sverige infördes krav på revision för första gången genom aktiebolagslagen 1895. Då var revisorskåren förhållandevis begränsad och kravet på revision inte lika omfattande som det är idag. (Wallerstedt i Johansson et al. 2005, s. 26) Revisionspliktens omfattning har sedan utökats ett antal gånger även om dess syfte har bestått: ekonomisk brottslighet ska motverkas samtidigt som företagets ägare ska uppmärksammas på eventuella ekonomiska problem. (Wallerstedt i Johansson et al. 2005, s. 39)

Av aktiebolagslagen (2005:551) framgår att det i Sverige föreligger krav på att samtliga aktiebolag ska ha minst en auktoriserad eller godkänd revisor. Enligt denna lag har revisorn till uppgift att granska bolagets årsredovisning, bokföring och förvaltning. Granskningen ska ske i enlighet med god revisionssed. Enligt FAR (2006, s. 26-27) ska granskningen resultera i en årlig revisionsberättelse. Revisionsberättelsen ska tillsammans med årsredovisningen utgöra beslutsunderlag för företagets intressenter. Revisionen medför att företagets finansiella information upplevs som mer trovärdig, då revisorn är ansvarig för att informationen ska genomgå en kvalitetskontroll. FAR nämner vidare att flertalet av företagets intressenter kan dra fördel av revisionen, nämligen stat och kommun, ägare, kreditgivare, leverantörer, styrelse och företagsledning, anställda samt kunder.

FAR (2006, s. 127) beskriver att revisorn inte enbart agerar i rollen som granskare utan även som rådgivare. Revisorns granskningsroll är reglerad i lag medan rollen som rådgivare är inriktad på att tillgodose klienternas specifika önskemål. Fant (1994, s. 220) har studerat tillämpandet av extern revision i Finland och Sverige. Han har kommit fram till att det i praktiken föreligger svårigheter med att särskilja

revisorns granskningsroll från dess rådgivningsroll. Fant lyfter fram att revisorns funktion, oavsett roll, är att förebygga uppkomsten av felaktigheter i redovisningen och bidra till att förbättra företags interna kontroll. Urban Bäckström, VD för Svenskt Näringsliv, anser att revisorn fyller en ovärderlig funktion för företag. I egenskap av företrädare för svenska företag uttrycker han att revisorns båda roller är viktiga. Men hur viktiga, är upp till företagsledarna själva att avgöra. (Precht 2007, s. 21)

Debatten om revisorns båda roller i svenska små företag har på senare tid blivit alltmer påtaglig i samband med revisionsplikens avskaffande för dessa företag. En utredning ligger till grund för debatten där det uttryckligen framgår att revisorns rådgivningsroll kommer att bli allt viktigare när revisionsplikten övergår från att vara lagstadgad till att bli frivillig (SOU 2008:32, s. 25).

Inom EU är det enbart Sverige och Malta som har kvar revisionsplikten för samtliga företagsstorlekar (SOU 2008:32, s. 153). Det faktum att Sverige är ett av två länder som ännu inte har avskaffat revisionsplikten för små företag har utlöst en uppmärksam debatt i landet. För närvarande utreds hur många företag som ska omfattas av en avskaffad revisionsplikt. Ett slutgiltigt besked kommer att lämnas i september 2008 (SOU 2008:32, s. 69).

1.2 Problemdiskussion

Revisionsbranschen genomgår en genomgripande förändring, vilket inte kan ha undgått någon. Som utredningen föreslår är det nämligen enbart 4 % av de svenska företagen som ska omfattas av lagstadgad revisionsplikt medan motsvarande siffra i dagsläget är 100 % (SOU 2008:32, s. 307). Bo Svensson har fått i uppdrag av regeringen att lämna ett förslag på hur revisionsplikten kan avskaffas för små företag. Han kommenterar att det är mer än 4 % av företagen som kommer att ha revision. Detta utvecklar han genom att påpeka att den frivilliga revisionen inte är att förglömma. (Precht 2008, s. 17-18)

I exempelvis Danmark har revisionsplikten nyligen avskaffats. Knappt två år efter avskaffandet var det enbart 6,5 % av de danska småföretagen som inte anlidade en

revisor för revision (Halling 2007, s. 26). De danska siffrorna tyder på att det i ett tidigt skede efter avskaffandet är förhållandevis få småföretag som avstår från revision. I Sverige pekar en av de senaste gjorda prognoserna åt samma håll som utfallet i Danmark. Det finns således belägg för att även svenska små företag trots frånvaro av lagkrav kommer att välja revision (Svanström 2008, s. 45). I Sverige finns det alltså, med hänvisning till Svanströms undersökning, ett fortsatt behov av revisorer.

Som tidigare nämnts gör revisorn så mycket mer än bara revision, vilket rådgivningsrollen är ett utmärkt exempel på. Enligt Svanström (2006, s. 30) kommer revisorns rådgivningsroll successivt att öka i betydelse när revisionsplikten avskaffas. Är det så att rådgivningsrollen kommer att utgöra ett medel för revisorerna att behålla sina nuvarande klienter? Som Fant (1994, s. 150) ser det har revisorn en konkurrensfördel gentemot andra aktörer på samma marknad i kampen om att vinna klienternas förtroende i rådgivningstjänster. Enligt Fant baseras konkurrensfördelen på att revisorn genom revisionsuppdraget redan har insikt i företagets verksamhet. Det medför att revisorerna kan utföra rådgivningen både snabbare och mer effektivt.

På den alltmer konkurrensutsatta marknaden för revisorer aktualiseras än mer betydelsen av att erhålla nya klienter och etablera långsiktiga klientrelationer. Detta för att revisorerna efter avskaffandet av revisionsplikten i större utsträckning måste försäkra sig om klienternas lojalitet. Svanström (2008, s. 46) betonar att marknadsföring kommer att vara A och O för revisorerna i strävan efter att erhålla nya klienter. Revisorer utgör således ett exempel på en aktör som gynnas av att ha kännedom om de faktorer som är av betydelse för klienternas val av revisor.

Sands och McPhail (2003, s. 110) betonar att det endast är ett fåtal separata studier som belyser vilka faktorer som är betydelsefulla för företag vid val av revisor. De studier som har genomförts har enbart belyst faktorerna utifrån börsnoterade företags perspektiv. Det saknas alltså liknande studier på företag som inte är börsnoterade och framför allt på små företag. Det finns således ett outforskat område inom revisionsforskningen som i samband med revisionspliktens avskaffande för svenska små företag är högaktuellt att belysa. Därmed är det

naturligt att förklara vilka faktorer som är betydelsefulla för dessa företag vid val av revisor.

Maijor et al. (2001, s. 581) framhäver att revisionsforskning är unik för det land i vilken den genomförs. Det beror på att varje land inom revision har sitt specifika regelverk i form av lagar, regleringar och standarder. Detta försvårar möjligheten till att kunna jämföra och generalisera forskningsresultat mellan olika länder (Maijor et al. 2001, s. 570). Inom EU bedrivs dock omfattande åtgärder för att harmonisera lagstiftningen inom revision. Det är därför Sverige för närvarande utreder vilka effekter en avskaffad revisionsplikt skulle få för små företag. Även om EU-länders regelverk inom revision alltmer anpassas till varandra kan inte Sverige för tillfället jämföra sig med övriga EU-länder angående vilka faktorer som är betydelsefulla för företag vid val av revisor. I frånvaro av forskning när det gäller vilka faktorer som är betydelsefulla för svenska företag är ett första steg att studera detta. Med andra ord är det synnerligen intressant att förklara vilka faktorer som är betydelsefulla för svenska små företag vid val av revisor.

1.3 Syfte

Syftet med denna studie är att förklara vilka faktorer som har betydelse för svenska små företag vid val av revisor.

1.4 Avgränsningar

Vi har valt att avgränsa vår studie till svenska aktiebolag som har mellan 10 och 49 anställda. Detta tar sin utgångspunkt i EU:s definition av små företag¹.

¹ EU:s definition av små företag: Antalet anställda understiger 50 och årsomsättningen eller den årliga balansslutningen överstiger inte 10 miljoner euro (2003/361/EG).

1.5 Definitioner

Big Eight/Big Six/Big Five/Big Four

Internationellt sett har de största revisionsbyråerna gått från att vara åtta, Big Eight, till att numera vara fyra, Big Four. Det var sammanslagningar mellan några av de största revisionsbyråerna som först medförde att antalet reducerades från åtta till fem (Beattie & Fearnley 1994, s. 302-303). I samband med Enronskandalen 2001 gick en av de största revisionsbyråerna i konkurs. Därmed är de största revisionsbyråerna numera fyra till antalet. Big Four utgörs av: Öhrlings PricewaterhouseCoopers, KPMG, Ernst & Young samt Deloitte (Svanström 2008, s. 46).

Av naturliga skäl kommer vi att referera till Big Eight, Big Six, Big Five eller Big Four beroende på vilken kombination av revisionsbyråer som tillhörde de största när den berörda forskningen genomfördes.

Revisor/revisionsbyrå

Det föreligger ett nära samband mellan begreppen revisor och revisionsbyrå. I tidigare forskning som behandlar val av revisor (Beattie & Fearnley 1998; Magri & Baldacchino 2004) används båda begreppen med samma innebörd. Som motiv för detta anges att vissa faktorer vid val av revisor är starkt sammankopplade med revisionsbyrån, exempelvis faktorn revisionskvalitet.

1.6 Uppsatsens fortsatta disposition

Metod

Kapitel 2: Metod

I metodkapitlet presenteras de vetenskapliga tillvägagångssätt som har använts för att uppnå syftet. Vidare beskrivs hur urvalet har gjorts. Kapitlet avslutas med en diskussion om studiens reliabilitet och validitet.

Teoretisk referensram

Hypoteser

Empiri

Analys

Slutsatser

Kapitel 3: Teoretisk referensram

I detta kapitel beskrivs de teorier i form av tidigare forskning inom området som ska ligga till grund för studien.

Kapitel 4: Hypoteser

I detta kapitel presenteras de hypoteser som har härletts ur den teoretiska referensramen, vilka sedan ska prövas empiriskt.

Kapitel 5: Empiri

I empirikapitlet presenteras insamlad data i form av tabeller.

Kapitel 6: Analys

I detta kapitel analyseras insamlad data utifrån den teoretiska referensramen. I analysen förs en diskussion kring de likheter och skillnader som råder mellan det empiriska materialet och den teoretiska referensramen.

Kapitel 7: Slutsatser

I detta kapitel sammanfattas studiens resultat för att det klart ska framgå att studiens syfte har uppnåtts. Kapitlet avslutas med förslag till fortsatt forskning.

2 Metod

Metodkapitlet innehåller en beskrivning av vilka vetenskapliga aspekter som studien bygger på. Dessutom beskrivs vilken urvalsmetod som har tillämpats. Därefter presenteras vald forskningsstrategi som följs av en diskussion kring studiens reliabilitet och validitet.

2.1 Vetenskapligt synsätt

Med utgångspunkt i vårt syfte, där vi har ambitionen att förklara vilka faktorer som har betydelse för svenska små företag vid val av revisor, är det positivistiska synsättet ett naturligt förhållningssätt. Vårt förhållningssätt rättfärdigas av att positivisterna har till avsikt att förklara händelser (Patel & Davidson 2003, s. 29).

I egenskap av positivisterna har vi kartlagt och utgått från den forskning som behandlar vårt ämnesområde och således har vi uppfyllt det positivistiska kravet på objektivitet. Patel och Davidson (2003, s. 28) betonar just att forskare som tillämpar ett positivistiskt synsätt måste vara objektiva i sin forskning. Kravet på objektivitet utgår från att forskningsresultat ska vara oberoende av den som utför forskningen, det vill säga oavsett forskare ska resultatet förbli detsamma.

2.2 Vetenskapligt angreppssätt

Vi har formulerat hypoteser utifrån den teoretiska referensramen angående vilka faktorer som har betydelse för svenska små företag vid val av revisor. Vi antar mot bakgrund av detta det hypotetiskt-deduktiva angreppssättet. Hypoteserna har prövats empiriskt genom vår webbaserade enkät. Att på detta sätt, det vill säga genom hypotesprövning, skildra förhållandet mellan teori och empiri är ett utmärkande drag för det hypotetiskt-deduktiva angreppssättet (Patel & Davidson 2003, s. 23).

2.3 Urval

Det finns två tillvägagångssätt för bestämning av urval, slumpmässigt respektive icke-slumpmässigt urval (Dahmström 2005, s. 233). Vi är intresserade av att generalisera våra forskningsresultat till hela populationen, det vill säga samtliga svenska små företag. Enligt Ejlertsson (2005, s. 19) krävs det att urvalet är representativt för att uttalanden om populationen ska kunna göras. Det är anledningen till att vi har valt att genomföra ett slumpmässigt urval. Den typ av slumpmässigt urval som vi har valt att tillämpa benämns systematiskt urval (se bilaga 1). Fördelen med systematiskt urval enligt Dahmström (2005, s. 277) är att det är förhållandevis enkelt att genomföra i praktiken. Hon nämner att det är under förutsättning att det finns en förteckning som innehåller samtliga respondenter i en ordningsföljd som bedöms vara slumpmässig. Eftersom vi har tillgång till en förteckning i bokstavsordning över samtliga svenska aktiebolag som har mellan 10 och 49 anställda anser vi det rimligt att tillämpa ett systematiskt urval. I och med att aktiebolagen i denna förteckning kategoriseras efter antalet anställda och presenteras i bokstavsordning, innebär det att vårt systematiska urval är slumpmässigt. Alltså har samtliga aktiebolag samma chans att komma med i urvalet oavsett om de har 10 eller 49 anställda.

Efter en rekommendation från en regionchef på Företagarna har vi erhållit vårt urval från Affärsdatas företagsförteckning (Affärsdata 2008). Enligt förteckningen uppgår vår population till 25 243 aktiebolag. Vårt urval uppgår till 100 respondenter och då är den statistiska felmarginalen maximalt 10 %. Utifrån populationens och urvalets storlek har vi kommit fram till att var 252:e företag från förteckningen ska ingå i urvalet. Ovanstående beräkningar återfinns i bilaga 1.

Med hänvisning till tidigare forskning (Beattie & Fearnley 1995, s. 231; 1998, s. 280) har vi utgått från att VD:ar och ekonomichefer utgör rimliga respondenter. Därmed är det dessa befattningshavare som vi har kontaktat via telefon och därför representerar de företagen när det gäller att ta ställning till vilka faktorer som har betydelse för valet av revisor. Vi har behövt ringa ungefär 250 telefonsamtal för att erhålla 100 respondenter som är villiga att besvara enkäten. Detta innebär att de tilltänkta respondenter som har avböjt att delta eller inte varit anträffbara har ersatts

med det företag som i företagsförteckningen kommer närmast efter företaget i fråga. De som har avböjt att delta i vår studie har angivit som orsak att revisorn tillsätts på koncernnivå. En annan orsak har varit att VD:ar eller ekonomichefer i egenskap av nytillsatta inte är tillräckligt insatta i vilka faktorer som var aktuella vid valet av den nuvarande revisorn. Ytterligare en orsak som har angivits är att VD:ar eller ekonomichefer av tidsskäl har varit tvungna att avstå från att delta i vår studie.

En av de tilltänkta respondenterna har ingått i vår pilotstudie. Denna ekonomichef har fått till uppgift att kritiskt granska enkäten för att därefter ge sina synpunkter på hur den kan förbättras. Detta för att undvika att respondenterna ska uppfatta frågorna på ett annat sätt än vad vi i egenskap av frågekonstruktörer gör.

2.4 Kvantitativ forskningsstrategi

Med utgångspunkt i vårt syfte, att förklara vilka faktorer som har betydelse för svenska små företag vid val av revisor, har vi valt att tillämpa en kvantitativ forskningsstrategi. Avsikten med vår studie har varit att generalisera forskningsresultaten till samtliga svenska små företag. Detta överensstämmer med hur Eliasson (2006, s. 21) definierar en kvantitativ forskningsstrategi. Hon hävdar nämligen att denna strategi är avsedd för att dra generella slutsatser från ett urval till en population.

Vi har valt att samla in våra kvantitativa primärdata genom en enkätstudie och sedan behandla dem statistiskt i statistikprogrammen Minitab och SPSS. Med hänsyn till att vi vill erhålla så många svar som möjligt, har vi valt att genomföra en enkätstudie. Eliasson (2006, s. 29) betonar just att en förutsättning för att kunna uttala sig generellt om populationen är att antalet svarande respondenter är så många som möjligt. Hon betonar vidare att vad som är ett rimligt antal svarande respondenter beror på de resurser som forskaren har till sitt förfogande.

Vi har valt att genomföra en webbaserad enkät (se bilaga 2) då respondenternas svar förmodligen erhålls snabbare i jämförelse med enkäter som skickas med post. Det är en av de viktigaste fördelarna som Bryman och Bell (2005, s. 534) förknippar med webbaserade enkäter. Ytterligare en fördel som har bidragit till vårt val av en

webbaserad enkät var att vi via Växjö universitet har tillgång till det webbaserade enkätprogrammet Query & Report.

Ett krav för att vi ska kunna dra generella slutsatser till hela populationen är att urvalsstorleken uppgår till 68 respondenter (se bilaga 1). För att skapa en grund för en hög svarsfrekvens har vi först kontaktat respondenterna via telefon för att få deras medgivande till att ingå i vår studie. Under telefonsamtalen har vi redogjort för undersökningens syfte samt betonat att deltagande i enkäten är frivilligt. Bryman och Bell (2005, s. 534) bekräftar att det finns en tendens att svarsfrekvensen blir låg i samband med webbaserade enkäter.

För att uppvisa en hög svarsfrekvens har vi via Query & Report skickat ut sammanlagt tre påminnelser med tre dagars mellanrum. Utskick av påminnelser är en åtgärd som Bryman och Bell (2005, s. 165) rekommenderar för att öka svarsfrekvensen vid enkäter. De respondenter som inte besvarat enkäten efter påminnelserna har återigen kontaktats via telefon. Detta för att vi vill försäkra oss om att enkäten verkligen har kommit fram samtidigt som vi personligen vill be dem att besvara enkäten.

2.5 Reliabilitet

Reliabiliteten i vår studie har säkerställts på ett flertal sätt. De tillvägagångssätt som vi har valt att tillämpa för att vår studie ska erhålla hög reliabilitet stöds av Bryman och Bell (2005, s. 48). Vårt urval bland svenska små företag är representativt då vi har tillämpat ett systematiskt urval. Detta i kombination med att vi kommer att offentliggöra vår uppsats, där även enkäten ingår, medför att studien bör kunna återupprepas med samma resultat. Djurfeldt et al. (2003, s. 108) poängterar just att studier som kan återupprepas med samma resultat har hög reliabilitet.

Ejlertsson (2005, s. 102) betonar att formuleringen av frågor är av avgörande betydelse för studiens reliabilitet. Med stöd av Ejlertsson har vi konstruerat enkätfrågorna med stor noggrannhet. Vi har valt att använda korta meningar som innehåller ett så tydligt språk som möjligt samt undvika ledande frågor och frågor

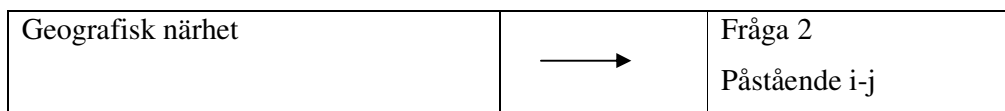
som innehåller negationer. Detta för att öka sannolikheten för att respondenterna ska tolka frågorna på samma sätt. Därigenom ska studien få hög reliabilitet.

Vi har valt att genomföra en pilotstudie med en ekonomichef som är ansvarig för valet av revisor på sitt företag. Detta för att försäkra oss om att frågorna i enkäten inte ska missuppfattas av respondenterna, vilket överensstämmer med den funktion som Ejlertsson (2005, s. 35) beskriver att en pilotstudie har. Vi har bitt ekonomichefen att särskilt tänka på om frågornas ordningsföljd är lämplig och om frågorna är klart formulerade. Efter att han granskat frågorna i enkäten har han givit sina synpunkter på enkätens innehåll samt förslag på förbättringar. När vi har gjort de justeringar som vi anser krävs utifrån hans synpunkter har studiens reliabilitet stärkts.

2.6 Validitet

Med stöd av Dahmström (2005, s. 334-335) har validiteten i vår studie säkerställts på följande sätt: Alla enkätfrågor har sin grund i den teoretiska referensramen. Detta för att vi vill säkerställa att enkäten enbart ska mäta sådant som är relevant för studiens syfte. Konkret innebär detta att vi har operationaliserat de teoretiska begreppen till frågor, vilket åskådliggörs i figur 1. Detta för att studien ska få hög validitet.

Teoretisk referensram	Koppling	Enkätfråga
Revisionskvalitet	→	Fråga 2 Påstående a-d
Personkemi mellan revisor och klient	→	Fråga 2 Påstående e Fråga 3
Revisionsarvode	→	Fråga 2 Påstående f
Tillhandahållande av ytterligare tjänster	→	Fråga 2 Påstående g
Specifik branschkunskap	→	Fråga 2 Påstående h

Figur 1. Operationalisering.

Observera att fråga 1 i enkäten är en bakgrundsfråga. Fråga 4 och 5 har vi tagit med för att studera om det är någon/några utöver ovannämnda faktorer som har betydelse för svenska små företag vid val av revisor. Tidigare forskning (Beattie & Fearnley 1995, 1998; Sands & McPhail 2003) har kommit fram till att det är ovannämnda faktorer som är betydelsefulla för börsnoterade företag vid val av revisor. Det innebär att svenska små företag även kan värdesätta andra faktorer.

2.7 Sammanfattning

Vetenskapligt synsätt:	Positivistiskt
Vetenskapligt angreppssätt:	Hypotetiskt-deduktivt
Urval:	Systematiskt
Forskningsstrategi:	Kvantitativ

3 Teoretisk referensram

I detta kapitel beskrivs den mest betydelsefulla vetenskapliga forskning inom området, vilken utgör den teoretiska referensramen.

3.1 Teoretisk utgångspunkt

Forskning om vilka faktorer som har betydelse för företag vid val av revisor har huvudsakligen bedrivits i USA med undantag av Australien och Storbritannien (Citron & Manalis 2001, s. 440). Fördelen som Citron och Manalis ser det med forskning i fler länder är att den bidrar med värdefulla insikter om hur val av revisor sker utifrån olika kontexter. Ytterligare en fördel som de framhåller är att tillförlitligheten i forskningen stärks.

Sands och McPhail (2003, s. 110) betonar att det inte finns någon övergripande teori som förklarar vilka faktorer som har betydelse för företag vid val av revisor. Författarna hänvisar därför till att det är tidigare forskning som har bedrivits i specifika kontexter som förklarar faktorerna. Flertalet författare (Citron & Manalis 2001; Magri & Baldacchino 2004; Sands & McPhail 2003) har utgått från de forskningsresultat som Beattie och Fearnley (1995) har kommit fram till angående börsnoterade företag i Storbritannien. Dessa författare ville studera likheter och skillnader i förhållande till vad Beattie och Fearnley har kommit fram till är betydelsefullt för företag vid val av revisor.

Beattie och Fearnley har dessutom genomfört en studie 1998 som i likhet med Sands och McPhails (2003) konkret beskriver vilka faktorer som har betydelse för företag vid val av revisor. Därmed kommer den teoretiska referensramen att presentera de faktorer som dessa författare har kommit fram till. Gemensamma drag som återfinns i minst två av de tre studierna (Beattie & Fearnley 1995, 1998; Sands & McPhail 2003) kommer att presenteras i en sammanfattning och sedan redogöras för mer ingående.

3.2 Val av revisor – Beattie och Fearnley (1995)

Beattie och Fearnley (1995, s. 227) har studerat vilka faktorer som är betydelsefulla för börsnoterade företag i Storbritannien vid val av revisor. Beattie och Fearnley (1995, s. 227-228, 238) poängterar att byte och val av revisor är två skilda begrepp samtidigt som de är relaterade till varandra. Byte av revisor förutsätter att företaget i fråga ska välja en ny revisor. De faktorer som är aktuella vid byte av revisor överensstämmer i viss mån med de faktorer som sedan påverkar valet av revisor. Ett exempel på en sådan faktor är revisionsarvode.

Beattie och Fearnley (1995, s. 227, 233-234) har identifierat 29 potentiella faktorer som aktualiseras när företag ska välja revisor. Författarna har därefter sammanfört de 29 faktorerna till åtta, vilka har störst betydelse vid val av revisor. Nedan framgår faktorerna i storleksordning, där den faktor som tillskrivs störst betydelse återges först.

1. Rykte/revisionskvalitet
2. Acceptans från tredje part
3. Värde för pengarna: kostnadsinformation och personkemi mellan revisor och klient.
4. Tillhandahållande av ytterligare tjänster
5. Revisionsbyråns storlek
6. Specifik branschkännedom
7. Revisionsbyrå som inte tillhör Big Six
8. Geografisk närhet

Beattie och Fearnleys (1995, s. 233-234) studie påvisar att det för valet av revisor inte spelar någon roll om revisionsbyrån tillhör Big Six. Därmed förekommer inte faktorn, tillhörighet till Big Six, bland de åtta faktorerna. Studien ger dock empiriskt stöd för antagandet att Big Six är förknippade med ett rykte som medför att de lättare accepteras av företagets kreditgivare. Författarna definierar att en tredje part utöver kreditgivare kan utgöras av företagets aktieägare och myndigheter.

I deras studie uppvisar tillhörighet till Big Six en positiv korrelation med faktor 1. Beattie och Fearnley, i likhet med DeAngelo (1981, s. 183), antar därför att Big Six

är synonymt med en hög revisionskvalitet och ett gott rykte. De påpekar att Big Six innehar mer resurser än icke-Big Six och kan således förse klienterna med mer högkvalitativ revision.

Revisionsarvode återfinns inte bland de åtta faktorerna (Beattie & Fearnley 1995, s. 238). Författarna betonar dock att den faktor som benämns ”värde för pengarna” består av två dimensioner: pris och kvalitet. Därmed drar de slutsatsen att revisionsarvodet indirekt beaktas vid val av revisor.

Enligt Beattie och Fearnley (1995, s. 238) föreligger det vid val av revisor signifikanta skillnader mellan olika företagsstorlekar² inom kategorin börsnoterade företag. Ett exempel på en sådan skillnad som författarna har observerat är att stora börsnoterade företag i jämförelse med små är mindre priskänsliga beträffande storleken på revisionsarvodet. Som förklaring till detta nämner Beattie och Fearnley att revisionsarvodet utgör en mindre andel av driftskostnaderna i stora börsnoterade företag.

3.3 Val av revisor – Beattie och Fearnley (1998)

Processen med att byta sin nuvarande revisor kan indelas i två separata steg (Francis & Wilson 1988, s. 668, här refererat efter Beattie & Fearnley 1998, s. 264). Det första steget innebär att företaget fattar beslut om att byta revisor medan det andra steget behandlar valet av ny revisor.

Beattie och Fearnley (1998, s. 268) refererar till den studie som de genomförde 1995 när de påpekar att majoriteten av de faktorer som har betydelse för företag vid val av revisor är ekonomiska. Dock är de medvetna om att även beteendemässiga faktorer bör vägas in för att en mer rättvisande bild ska erhållas. Det är anledningen till att de valde att genomföra ytterligare en studie. De ville få mer belägg för sitt ställningstagande angående beteendemässiga faktorerers betydelse vid val av revisor.

² Små börsnoterade företag: < 20 miljoner £; medelstora börsnoterade företag: 20-100 miljoner £; stora börsnoterade företag: ≥ 100 miljoner £.

Bland 508 börsnoterade företag i Storbritannien har Beattie och Fearnley (1998, s. 277) identifierat sex betydelsefulla faktorer vid val av revisor. Nedan framgår faktorerna i storleksordning, där den faktor som tillskrivs störst betydelse återges först.

1. Revisionsarvode
2. Personkemi mellan revisor och klient
3. Branschkännedom
4. Internationell spridning och revisorns kompetens
5. Skatterådgivning
6. Andra³

Beattie och Fearnley (1998, s. 277-278) har utifrån ovanstående faktorer kommit fram till att företag vid val av revisor påverkas av såväl ekonomiska som beteendemässiga faktorer. I likhet med den studie som de har genomfört 1995 visar även denna att ekonomiska faktorer är överlägsna beteendemässiga (Beattie & Fearnley 1998, s. 284).

Beattie och Fearnley (1998, s. 277-278) har studerat om det föreligger något samband mellan de sex faktorerna och olika företagsstorlekar⁴ inom kategorin börsnoterade företag. Studien visar att det endast föreligger ett signifikant samband mellan den faktor som benämns ”internationell spridning och revisorns kompetens” och stora börsnoterade företag. Därmed kunde författarna uttala sig om att stora börsnoterade företag vid val av revisor prioriterar internationell spridning och revisorns kompetens.

Beattie och Fearnleys (1998, s. 282) studie visar att revisionsarvodet är den faktor som företag tillskriver störst betydelse vid val av revisor. Författarna förklarar detta genom att revisionsarvodet är en sådan observerbar faktor som kan rättfärdiga valet av revisor för tredje part. Beattie och Fearnley (1998, s. 284) påpekar även att

³ Andra faktorer och deras svarsfrekvens utgörs av: revisionsteam (5), sammanslagning av företag (2), majoritetsaktieägarens revisor (1), geografisk närhet (2), rekommendationer (2), kunskap om revisionsbyråer (3), möjlighet att behålla revisorn om den skulle byta revisionsbyrå (1), revisionsbyrå som inte tillhör Big Six (2), behov av nationella/internationella revisionsbyråer (2) samt undvikande av stora revisionsbyråer som konkurrerar med varandra (1).

⁴ Små börsnoterade företag: < 20 miljoner £; medelstora börsnoterade företag: 20-100 miljoner £; stora börsnoterade företag: ≥ 100 miljoner £.

personkemin mellan revisorn och klienten är mer betydelsefull än de tjänster som revisorn tillhandahåller.

3.4 Val av revisor – Sands och McPhail

Sands och McPhail (2003, s. 109, 111) beskriver vilka faktorer som är aktuella när börsnoterade företag i Australien ska återanställa den nuvarande revisorn eller välja en ny revisor. Sands och McPhail (2003, s. 123) har identifierat nio sådana faktorer. Nedan framgår faktorerna i storleksordning, där den faktor som tillskrivs störst betydelse återges först.

1. Teknisk kompetens
2. Klientorientering
3. Revisionskvalitet
4. Revisionsarvode
5. Tillgänglighet
6. Förberedelse och kommunikation av revisionsförslag
7. Tillhandahållande av ytterligare tjänster
8. Specifik branschkunskap
9. Geografisk närhet

Sands och McPhail (2003, s. 124) har kommit fram till att ”teknisk kompetens” är den faktor som företag tillskriver störst betydelse vid val av revisor. De påstår att denna faktor symboliserar att revisorn har den kunskap och skicklighet som krävs för att utföra revisionen. Med stöd av Eichenseher och Shields (1983, s. 33) drar Sands och McPhail (2003, s. 124) slutsatsen att företag inte kommer att välja en revisor som inte är tillräckligt teknisk kompetent. Sands och McPhail (2003, s. 124) har funnit vissa likheter mellan faktorerna ”teknisk kompetens” och ”specifik branschkunskap”. Detta har sin grund i att företag föredrar att välja en kompetent revisor som dessutom har erfarenhet av företagets bransch. Ytterligare en faktor, ”klientorientering”, har Sands och McPhail (2003, s. 126) kommit fram till är av avgörande betydelse vid val av revisor. Författarnas innebörd av denna faktor är att revisorn ska vara inriktad på att tillgodose klienternas behov, problem och förebygga uppkomsten av felaktigheter i redovisningen.

3.5 Val av revisor – Sammanfattning

Beattie och Fearnley (1995, 1998) samt Sands och McPhail (2003) har kommit fram till ett antal faktorer som huvudsakligen har betydelse för företag vid val av revisor. Gemensamma drag som återfinns i minst två av de tre studierna presenteras nedan:

- Revisionskvalitet
- Personkemi mellan revisor och klient
- Revisionsarvode
- Tillhandahållande av ytterligare tjänster
- Specifik branschkunskap
- Geografisk närhet

3.5.1 Revisionskvalitet

DeAngelo (1981, s. 186) definierar revisionskvalitet som ett mått på revisorns förmåga att upptäcka och rapportera fel som har begåtts i redovisningen. Hon har kommit fram till att det föreligger ett positivt samband mellan revisionskvalitet och revisionsbyråns storlek. Konkret menar hon att Big Eight tenderar att tillhandahålla högre kvalitet på revisionen, det vill säga att Big Eight är synonymt med hög revisionskvalitet.

Magri och Baldacchino (2004, s. 957) beskriver att revisionskvalitet bestäms utifrån revisionsbyråns storlek och rykte. Enligt Francis och Wilson (1988, s. 665) samt Firth och Smith (1992, s. 254) ligger revisionskvaliteten till grund för storleken på revisionsarvodet. Firth och Smith har genom hypotesprövning kommit fram till att Big Eight kännetecknas av att dess revision uppfyller hög kvalitet. Även Citron och Manalis (2001, s. 456) kunde genom sin studie bland börsnoterade företag i Grekland dra slutsatsen att Big Six associeras med hög revisionskvalitet.

Knapp och Elikai (1988, s. 83) har belägg för att det är tredje part som avgör kvaliteten på revisionen, vilket författarna påstår sker genom att tredje part bedömer revisionsbyråns trovärdighet. Enligt författarna gynnar detta Big Eight men de betonar samtidigt att revisionskvaliteten inte nödvändigtvis behöver vara lägre för att revisorn tillhör icke-Big Eight. Citron och Manalis (2001, s. 455) bekräftar att

den revision som har utförts av Big Six uppfattas som mer trovärdig än den som har utförts av icke-Big Six. Chaney et al. (2004, s. 70) delar inte Knapp och Elikais, Citron och Manalis samt Firth och Smiths uppfattning om att Big Five står för högre revisionskvalitet. De anser istället att företag som inte har externa påtryckningar att välja Big Five kommer att välja den revisor som erbjuder lägst revisionsarvode. Detta för att Chaney et al. har kommit fram till att Big Five inte tillhandahåller revision som kvalitetsmässigt är överlägsna icke-Big Five.

3.5.2 Personkemi mellan revisor och klient

I likhet med Sands och McPhail (2003, s. 126), definierar Beattie och Fearnley (1995, s. 234) att ett fungerande förhållande mellan revisorn och klienten går ut på att revisorn ska tillfredställa klientens behov på ett godtagbart sätt. Svanström (2004, s. 61) argumenterar för att företagsledare i små företag⁵ väljer revisor med noggrannhet just för att kunna bygga upp en personlig relation och därmed en god personkemi med revisorn. Denna informella relation ska kunna möjliggöra att revisorn utöver den lagstadgade revisionen även är benägen att agera samtalspartner och rådgivare i ekonomiska frågor. Detta instämmer även Magri och Baldacchino (2004, s. 965) i. Vidare betonar Svanström (2004, s. 35) att det är den personliga relationen som ligger till grund för att företagsledaren ska kunna dra nytta av revisorn på ett icke affärsmässigt sätt.

Svanström (2004, s. 35) har dessutom kommit fram till att företagsledare i små företag talar om sin revisor snarare än om den revisionsbyrå där revisorn har sin anställning. Magri och Baldacchino (2004, s. 965) är av samma åsikt som Svanström då deras studie indikerar att små börsnoterade företag vill upprätthålla en personlig relation med revisorn. Observera att Magri och Baldacchinos studie avser börsnoterade företag⁶, vilket däremot inte Svanströms gör. Dock poängterar Svanström (2004, s. 73) att den personliga relationen mellan företagsledaren och revisorn måste hålla sig inom ramen för revisorns oberoende. Med tillägg till Svanströms studie kan Magri och Baldacchino (2004, s. 965) påvisa att stora

⁵ Svanströms definition av små företag: Företag som består av 1-50 anställda.

⁶ Magri och Baldacchino (2004, s. 960) har indelat börsnoterade företag i: små (10-49 anställda), medelstora (50-249 anställda) och stora (>250).

börsnoterade företag vill upprätthålla en relation med hela revisionsbyrån och inte en specifik revisor.

Beattie och Fearnley (1998, s. 282) har genom sin studie kommit fram till att personkemin mellan revisorn och klienten värderas högre än revisionskvaliteten. Detta tolkar författarna som att företag utgår från att samtliga revisorer tillhandahåller en tillfredställande revisionskvalitet.

3.5.3 Revisionsarvode

Sands och McPhail (2003, s. 116, 125) påpekar att tidigare forskning inte har någon gemensam uppfattning angående revisionsarvodets betydelse vid val av revisor. Som exempel nämner Sands och McPhail att Beattie och Fearnley (1995) samt Eichenseher och Shields (1983) har kommit fram till att revisionsarvodet inte i hög grad är betydelsefull för företag vid val av revisor. Däremot uppvisar en annan studie av Beattie och Fearnley (1998) motsatt resultat.

Firth och Smith (1992, s. 254) konstaterar att Big Eight debiterar ett högre revisionsarvode än icke-Big Eight, vilket enligt dem beror på att Big Eight kännetecknas av hög revisionskvalitet. Detta står i strid med vad Chaney et al. (2004, s. 68) har kommit fram till. Med hjälp av deras studie kan de nämligen inte urskilja några skillnader angående storleken på revisionsarvodet mellan Big Five och icke-Big Five. Knapp och Elikai (1988, s. 81) delar inte resonemanget om att Big Eight skulle vara mer eller lika kostsam som icke-Big Eight. De framhäver istället att Big Eight har stordriftsfördelar som resulterar i att de kan utföra revisionen till en lägre kostnad än icke-Big Eight. Knapp och Elikai poängterar därför att Big Eight har möjlighet att debitera ett lägre revisionsarvode.

Magri och Baldacchino (2004, s. 967) har kommit fram till att stora börsnoterade företag prioriterar hög revisionskvalitet framför ett lågt revisionsarvode.

3.5.4 Tillhandahållande av ytterligare tjänster

Enligt Sands och McPhail (2003, s. 122) samt Beattie och Fearnley (1995, s. 234) tillhandahåller revisorn rådgivning som går utöver den lagstadgade revisionen. Som exempel på ytterligare tjänster nämner författarna i huvudsak rådgivning inom redovisnings- och skattefrågor. Sands och McPhail tillägger att ytterligare tjänster även kan omfatta företagsvärdering och företagsanalys.

Kirby och King (1997, s. 297-299) har i Storbritannien endast studerat huruvida små företag⁷ utnyttjar de ytterligare tjänster som revisorn erbjuder. Studien visar att 42 % av respondenterna ofta anlitar revisorn för rådgivningstjänster medan 20 % gör det väldigt ofta. Däremot anger 10 % av respondenterna att de ständigt rådfrågar revisorn. Kirby och King förklarar att det är revisionsuppdraget som motiverar små företag till att även anlita revisorn för rådgivning.

Fant (1994, s. 57) har kommit fram till att det föreligger ett ömsesidigt intresse mellan företagsledaren och revisorn med avseende på de rådgivningstjänster som revisorn tillhandahåller. Detta utvecklar Fant genom att framhäva att företagsledare väljer att utnyttja revisorns rådgivningstjänster om nyttan överstiger kostnaden, vilket stärks av Kirby och Kings (1997, s. 301) forskning. Fant (1994, s. 57) förklarar att fördelen för revisorn med att utföra rådgivningstjänster är att dess intäkter ökar. Han har även identifierat att det föreligger ett tydligt samband mellan revisionsuppdraget och revisorns tillhandahållande av rådgivningstjänster. Detta klargör han genom att företagets revisor vanligtvis intar en gynnsam position när företaget i fråga behöver rådgivning i ekonomiska frågor. Även om revisorn har möjlighet att bidra med rådgivning till sina revisionsklienter påpekar Fant (1994, s. 153-154) att den måste ske inom ramen för revisorns oberoende.

3.5.5 Specifik branschkunskaper

Magri och Baldacchino (2004, s. 964) har kommit fram till att det är fördelaktigt för revisorn om den besitter ingående kunskap om den bransch (specifik

⁷ Definition av små företag: Antalet anställda understiger 50, årsomsättningen understiger 2,8 miljoner £ och årliga nettotillgångar understiger 1,4 miljoner £. Minst två av kriterierna måste vara uppfyllda för att företaget ska klassificeras som ett litet företag.

branschkännedom) där den berörda klienten är verksam. Sands och McPhail (2003, s. 122) beskriver att revisorns specifika branschkännedom mäts i termer av hur stor marknadsandel revisionsbyrån svarar för inom klienternas specifika branscher.

Magri och Baldacchino (2004, s. 966), i likhet med Beattie och Fearnley (1998, s. 267), fastslår att Big Four förknippas med att deras tjänster bättre kan tillmötesgå klienternas behov inom en rad branscher. Detta för att revisorerna inom Big Four innehar den breda kompetens som krävs för att kunna tillhandahålla korrekta lösningar på klienternas förfrågningar.

Enligt Williams (1988, s. 247) finns det två skäl till att revisorns specifika branschkännedom avgör dess effektivitet. Det första skälet är att revisorns specifika branschkännedom kan resultera i att revisorn erhåller stordriftsfördelar. Det andra skälet är att revisorns specifika branschkännedom kan leda till att den kan tillhandahålla högkvalitativa tjänster. Williams (1988, s. 259) drar därmed slutsatsen att det är revisorer som besitter specifik branschkännedom och som har en varaktig relation till sina klienter som tillhandahåller högkvalitativa tjänster.

3.5.6 Geografisk närhet

I enlighet med Sands och McPhail (2003, s. 125) kan geografisk närhet hänföras till revisorns tillgänglighet och skillnaden mellan var revisorns arbetsplats är belägen och var klientens kontor är beläget.

Magri och Baldacchino (2004, s. 965) hävdar att revisorns tillgänglighet är av större betydelse än utförandet av den lagstadgade revisionen. De anger som motivering att företagsledare förväntar sig att revisorn ska vara lättillgänglig för att utan fördröjning kunna besvara deras revisionsrelaterade frågor. Vidare fastställer Magri och Baldacchino att det för stora börsnoterade företag föreligger ett samband mellan revisorns tillgänglighet och personkemin mellan revisorn och klienten. Konkret anser författarna att tillgängligheten ligger till grund för att företagsledare ska kunna bygga upp en god personkemi med revisorn.

4 Hypoteser

I detta kapitel presenteras de hypoteser som har härletts ur den teoretiska referensramen, vilka sedan ska prövas empiriskt.

4.1 Revisionskvalitet

Hypotes 1:

Revisionskvalitet har betydelse för svenska små företag vid val av revisor.

4.2 Personkemi mellan revisor och klient

Hypotes 2:

Personkemi mellan revisor och klient har betydelse för svenska små företag vid val av revisor.

4.3 Revisionsarvode

Hypotes 3:

Revisionsarvodet har betydelse för svenska små företag vid val av revisor.

4.4 Tillhandahållande av ytterligare tjänster

Hypotes 4:

Tillhandahållande av ytterligare tjänster i form av rådgivning har betydelse för svenska små företag vid val av revisor.

4.5 Specifik branschkunskap

Hypotes 5:

Specifik branschkunskap har betydelse för svenska små företag vid val av revisor.

4.6 Geografisk närhet

Hypotes 6:

Geografisk närhet har betydelse för svenska små företag vid val av revisor.

5 Empiri

I empirikapitlet presenteras insamlad data i form av tabeller som ligger till grund för analysen.

5.1 Grundinformation

Svarsfrekvensen uppgår till 100 % då samtliga VD:ar alternativt ekonomichefer som ingått i enkätstudien har besvarat enkäten. I bilaga 3 presenteras med hjälp av frekvenstabeller hur respondenterna har besvarat respektive fråga i enkäten.

Enkäten bygger på att respondenterna ska välja ett svarsalternativ på en femgradig skala (se bilaga 2), det vill säga en ordinalskala. I ett sådant läge är det vid den statistiska analysen naturligt att använda en icke-parametrisk metod (Djurfeldt et al. 2003, s. 242). Den icke-parametriska metod som tillämpas här är Wilcoxons teckenrangtest. Testen ska undersöka om medianen överstiger 3⁸ för att därigenom påvisa att det är statistiskt säkerställt att variablerna är betydelsefulla. Resultatet av dessa tester redovisas i tabellerna 1, 3, 4, 5, 6 och 7.

I enkäten är det fyra variabler som mäter revisionskvalitet. Det förefaller då naturligt att bilda ett index av svarsalternativen. Detta index har bildats genom en summering av respektive respondents svar på de fyra variablerna. Indexet kan anta ett värde mellan 4 och 20 och betraktas som en kvantitativ variabel (Djurfeldt et al. 2003, s. 473). Detta innebär att den statistiska analysen kan genomföras med hjälp av ett t-test (Djurfeldt et al. 2003, s. 43). Eftersom indexet baseras på fyra variabler så testas om indexets medelvärde överstiger 12. Detta för att påvisa att det är statistiskt säkerställt att variabeln är betydande. Ett index har även bildats för faktorn geografisk närhet som består av två variabler. Därmed testas om indexets medelvärde överstiger 6. Resultatet av t-testerna redovisas i tabell 2 och 8.

⁸ Vid test av en variabel motsvarar siffran 3 svarsalternativet "varken/eller". Detta resulterar i att en median som överstiger 3 är ett statistiskt tecken på att respondenterna finner faktorn betydelsefull.

5.2 Revisionskvalitet

Som framgår av tabell 1 är variablerna välrenommerad och aktieägare, oavsett val av signifikansnivå ($p = 0,000$), betydelsefulla. Utifrån dessa två variabler är revisionskvalitet betydelsefull. Däremot kan det inte påvisas att variablerna kreditgivare och annan tredje part är betydelsefulla ($p = 0,518 > 0,05$; $p = 1,000 > 0,05$).

Wilcoxon Signed Rank Test: Välrenommerad; Kreditgivare; Aktieägare; Övriga

Test of median = 3,000 versus median > 3,000

	N	N for Test	Wilcoxon Statistic	P	Estimated Median
Välrenommerad	100	83	3319,0	0,000	4,000
Kreditgivare	100	68	1166,0	0,518	3,000
Aktieägare	100	85	2920,5	0,000	4,000
Annan	100	72	239,5	1,000	2,000

Tabell 1. Betydelsen av att revisionsbyrån är välrenommerad samt att revisorn accepteras av kreditgivare, aktieägare och annan tredje part.

I tabell 2 visas dock att revisionskvalitet i sin helhet är betydelsefull ($p = 0,000$).

One-Sample T: Index revisionskvalitet

Test of mu = 12 vs > 12

Variable	N	Mean	StDev	SE Mean	99% Lower Bound	T	P
Index	100	13,070	2,851	0,285	12,396	3,75	0,000

Tabell 2. Revisionskvalitetens betydelse.

5.3 Personkemi mellan revisor och klient

Av tabell 3 framgår att det inte går att påvisa att variablerna anbudsförfarande och revisorsprocess är betydelsefulla ($p = 0,997 > 0,05$; $p = 1,000 > 0,05$).

Wilcoxon Signed Rank Test: Anbudsförfarande; Revisorsprocess

Test of median = 3,000 versus median > 3,000

	N	N for Test	Wilcoxon Statistic	P	Estimated Median
Anbudsförfarande	100	75	897,0	0,997	2,500
Revisorsprocess	100	63	55,5	1,000	2,000

Tabell 3. Personkemins betydelse.

5.4 Revisionsarvode

Tabell 4 visar att det inte går att påvisa att ett lågt revisionsarvode är betydelsefullt ($p = 0,943 > 0,05$).

Wilcoxon Signed Rank Test: Revisionsarvode					
Test of median = 3,000 versus median > 3,000					
	N	N for Test	Wilcoxon Statistic	P	Estimated Median
Revisionsarvode	100	45	378,0	0,943	3,000

Tabell 4. Betydelsen av ett lågt revisionsarvode.

5.5 Tillhandahållande av ytterligare tjänster

I tabell 5 går det att avläsa att det är betydelsefullt ($p = 0,000$) att revisorn tillhandahåller ytterligare tjänster i form av rådgivning.

Wilcoxon Signed Rank Test: Rådgivning					
Test of median = 3,000 versus median > 3,000					
	N	N for Test	Wilcoxon Statistic	P	Estimated Median
Rådgivning	100	95	4436,0	0,000	4,500

Tabell 5. Betydelsen av att revisorn tillhandahåller ytterligare tjänster.

5.6 Specifik branschkunedom

Som framgår av tabell 6 är revisorns specifika branschkunedom betydelsefull ($p = 0,000$).

Wilcoxon Signed Rank Test: Branschkunedom					
Test of median = 3,000 versus median > 3,000					
	N	N for Test	Wilcoxon Statistic	P	Estimated Median
Branschkunedom	100	83	3064,5	0,000	4,000

Tabell 6. Betydelsen av att revisorn besitter specifik branschkunedom.

5.7 Geografisk närhet

Tabell 7 visar, oavsett val av signifikansnivå ($p = 0,000$), att variabeln tillgänglighet är betydelsefull. Däremot är variabeln närhet betydelsefull på 5 % signifikansnivå ($p = 0,011 < 0,05$).

Wilcoxon Signed Rank Test: Tillgänglighet; Närhet

Test of median = 3,000 versus median > 3,000

	N	N for Test	Wilcoxon Statistic	P	Estimated Median
Tillgänglighet	100	88	3828,0	0,000	4,500
Närhet	100	79	2050,5	0,011	3,500

Tabell 7. Betydelsen av revisorns tillgänglighet och närhet.

Av tabell 8 avläses dock, oavsett val av signifikansnivå ($p = 0,000$), att geografisk närhet i sin helhet är betydelsefull.

One-Sample T: Index geografisk närhet

Test of mu = 6 vs > 6

Variable	N	Mean	StDev	SE Mean	95% Lower Bound	T	P
Index	100	7,560	1,647	0,165	7,286	9,47	0,000

Tabell 8. Betydelsen av geografisk närhet.

5.8 Andra faktorer

På den öppna frågan (fråga 5) i enkäten ombads respondenterna att uppge om det var någon annan faktor som var betydelsefull vid val av revisor. 42 % av respondenterna angav ”andra faktorer” som betydelsefulla. De svar som var mest frekventa kan kategoriseras på nedanstående sätt:

- Rekommendationer från personligt nätverk
- Revisionsbyråns internationella representation

Det var 23 respondenter, motsvarande 55 %, som angav ”rekommendationer” som betydelsefullt medan 6 respondenter, 14 %, angav ”revisionsbyråns internationella representation”. Dock var det 13 respondenter, 31 %, som uppgav annat och deras svar kunde följaktligen inte föras till ovanstående två faktorer. Två exempel på sådana svar återges. Det ena svaret kan sammanfattas i att företaget genomgick ett ägarbyte och att de nuvarande ägarna var intresserade av att ha en revisor som redan var insatt i företagets verksamhet. Detta medförde att de utan svårigheter valde samma revisor som föregående ägare anlidade. Det andra svaret kan sammanfattas i att det språk som revisorn använder inte ska domineras av ekonomiska termer.

Respondenten i fråga menade att revisorns språk ska vara förståeligt för samtliga inom ledningsgruppen.

6 Analys

I detta kapitel kopplas insamlad data till den teoretiska referensramen för att likheter och skillnader ska kunna urskiljas.

6.1 Revisionskvalitet

Vår studie påvisar att revisionskvalitet är en faktor som har betydelse för företag vid val av revisor. Detta överensstämmer med vad Beattie och Fearnley (1995) samt Sands och McPhail (2003) har kommit fram till. Vi kan dessutom påvisa att revisionskvalitet bestäms utifrån variablerna: att revisionsbyrån är välrenommerad och att val av revisor ska accepteras av aktieägarna. Att revisionskvalitet bestäms utifrån revisionsbyråns renommé finner vi stöd i hos Magri och Baldacchino (2004). Knapp och Elikai (1988), i likhet med Beattie och Fearnley (1995), lyfter fram att revisionsbyråns renommé ligger till grund för hur trovärdig revisionen uppfattas av tredje part. Enligt vår studie är företag endast intresserade av att revisorn ska accepteras av aktieägarna och därför är det de som avgör revisionens trovärdighet. Vi kan inte påvisa att kreditgivare eller någon annan tredje parts åsikt beaktas vid val av revisor, vilket däremot Beattie och Fearnley kunde.

Flertalet studier (Firth & Smith 1992; Beattie & Fearnley 1995; Citron & Manalis 2001) har behandlat frågan om Big Four står för högre revisionskvalitet än icke-Big Four. Vår studie kan endast indikera att oavsett vilken revisionsbyrå som anlitas, Big Four eller icke-Big Four, är revisionskvalitet utifrån vårt utarbetade index en faktor som företag vid val av revisor tillmäter betydelse.

6.2 Personkemi mellan revisor och klient

Enligt vår studie kan vi inte finna att personkemi mellan revisor och klient är en faktor som har betydelse för företag vid val av revisor. Detta avviker från tidigare studier (Beattie & Fearnley 1995, 1998; Sands & McPhail 2003) som har visat att faktorn är av avgörande betydelse. Vår studie skiljer sig från Beattie och Fearnleys (1998) som visar att personkemin mellan revisorn och klienten värderas högre än revisionskvaliteten vid val av revisor. Vi har nämligen kommit fram till att

respondenterna anser att faktorn revisionskvalitet är betydelsefull, vilket de däremot inte anser med faktorn personkemi mellan revisor och klient. Detta innebär att respondenterna följaktligen värderar revisionskvaliteten högre än personkemin.

Med utgångspunkt i de två variabler som mäter personkemin⁹ kan vi inte uttala oss om att revisorn väljs med noggrannhet. Däremot har Svanström (2004) bevis för att företagsledare i små företag väljer revisor med noggrannhet. Han argumenterar för att företagsledare i små företag är intresserade av att bygga upp en personlig relation och därmed en god personkemi med revisorn, vilket han påstår sker genom att revisorn väljs med noggrannhet. Enligt de svar som våra respondenter har uppgivit på enkätens öppna fråga kan vi konstatera att det bör finnas andra tillvägagångssätt utöver noggrannhet för att bygga upp personkemin mellan revisorn och klienten. De svar som vi har kategoriserat under benämningen ”rekommendationer från personligt nätverk” utgör indikationer på att faktorn personkemi mellan revisor och klient ändå beaktas vid val av revisor. Detta för att flertalet respondenter har angivit att valet av revisor sker utifrån rekommendationer i syfte att de ska kunna skapa en god personlig relation med revisorn. Vi tolkar detta som att Svanström har rätt när han uttalar sig om att personkemin är betydelsefull. Vi kan däremot inte som Svanström påstå att den uppkommer genom att revisorn väljs med noggrannhet utan vi hävdar istället att personkemin beaktas via rekommendationer.

6.3 Revisionsarvode

Vår studie kan inte visa att ett lågt revisionsarvode har betydelse för företag vid val av revisor. Därmed har vi funnit samma typ av samband som Beattie och Fearnley (1995) samt Eichenseher och Shields (1983), det vill säga att respondenterna inte lägger vikt vid ett lågt revisionsarvode. Vi har således kommit fram till att små företag inte är priskänsliga vad gäller storleken på revisionsarvodet. Detta överensstämmer inte med Beattie och Fearnley (1995) som har kommit fram till att små börsnoterade företag är mer priskänsliga än stora börsnoterade företag.

⁹ De två variablerna utgörs av: anbudsförfarande från flera revisionsbyråer och upplevelsen av processen som föregick tillsättandet av revisorn.

Vi kan med hjälp av vår statistiska analys uttala oss om att små företag värdesätter hög revisionskvalitet framför ett lågt revisionsarvode. Vi kan nämligen påvisa att faktorn revisionskvalitet har betydelse för företag vid val av revisor, vilket vi däremot inte kan göra med faktorn revisionsarvode. Detta överensstämmer med vad Magri och Baldacchino (2004) har kommit fram till att gälla för stora börsnoterade företag.

Vår studie kan, oavsett om Big Four eller icke-Big Four anlitas, inte påvisa att ett lågt revisionsarvode är betydelsefullt för företag vid val av revisor. Detta skiljer sig från Chaney et al. (2004) som har påvisat att ett lågt revisionsarvode i synnerhet har betydelse för sådana företag som anlitar icke-Big Five.

6.4 Tillhandahållande av ytterligare tjänster

Vår studie visar att revisorns tillhandahållande av ytterligare tjänster är en faktor som har betydelse för företag vid val av revisor. Detta bekräftas av Beattie och Fearnley (1995) samt Sands och McPhail (2003). Vi har kommit fram till att små företag anser det betydelsefullt att revisorn erbjuder rådgivningstjänster, vilket står i överensstämmelse med vad Kirby och King (1997) har belägg för. Skillnaden mellan vår studie och deras är att vi har kommit fram till att revisorns rådgivningsroll är betydelsefull genom att studera valet av revisor. Kirby och King har däremot studerat hur ofta revisorns rådgivningstjänster utnyttjas och har därigenom kommit fram till att revisorns rådgivningsroll är betydelsefull.

Vi anser att en möjlig förklaring till rådgivningsrollens betydelse är att revisorn genom revisionsuppdraget redan är insatt i företaget och därför är det naturligt att revisorn även anlitas för rådgivning. Vi finner samma resonemang i Fants (1994) studie samt Kirby och Kings (1997). De betonar att den valda revisorn gynnas när klienter efterfrågar rådgivning i ekonomiska frågor samtidigt som de tillägger att revisorns oberoende måste beaktas.

6.5 Specifik branschkännedom

Vi kan med utgångspunkt i vår studie fastslå att revisorns specifika branschkännedom är en faktor som har betydelse för företag vid val av revisor. Även Beattie och Fearnley (1995, 1998) samt Sands och McPhail (2003) har kommit fram till att faktorn är betydelsefull. Eftersom vi har kommit fram till att specifik branschkännedom är en viktig faktor kan vi verifiera Magri och Baldacchinos (2004) samt Sands och McPhails (2003) ståndpunkt. Denna bygger på att revisorer som besitter specifik branschkännedom gynnas vid val av revisor.

Vi har funnit att det är betydelsefullt för företag att revisorn, oavsett om den tillhör Big Four eller inte, besitter specifik branschkännedom. Detta avviker från Magri och Baldacchino som konstaterar att revisorer inom Big Four innehar mer specifik branschkännedom än revisorer som tillhör icke-Big Four.

6.6 Geografisk närhet

Från vår studie framkommer att geografisk närhet, bestående av variablerna tillgänglighet och närhet, är en faktor som har betydelse för företag vid val av revisor. Att faktorn är betydelsefull framkommer även i studier gjorda av Beattie och Fearnley (1995, 1998) samt Sands och McPhail (2003). Vår studie ger starkt stöd för att revisorns tillgänglighet via telefon och e-post är av betydelse. Den ger dock inte lika starkt stöd för att revisorns arbetsplats ska vara placerad nära klientens kontor. Detta kan vi påvisa på grund av att variabeln tillgänglighet uppnådde signifikans på 1 % nivån medan variabeln närhet uppnådde signifikans på 5 % nivån.

I vår studie finns det inte något som tyder på att revisorns tillgänglighet är sammankopplad med faktorn personkemi mellan revisor och klient. Detta för att studien indikerar att små företag tillmäter tillgänglighet betydelse, vilket de däremot inte gör med personkemi. Vår studie skiljer sig således från Magri och Baldacchinos (2004) i det avseende att de har funnit ett samband. Sambandet, som gäller för stora börsnoterade företag, indikerar nämligen att revisorns tillgänglighet ligger till grund

för att klienten ska kunna bygga upp en god personkemi med revisorn. Alltså föreligger det en skillnad mellan små företag och stora börsnoterade företag.

6.7 Andra faktorer

Rekommendationer från personligt nätverk och revisionsbyråns internationella representation är två faktorer som har betydelse för svenska små företag vid val av revisor. Att dessa faktorer är betydelsefulla stämmer överens med vad Beattie och Fearnley (1998) har kommit fram till att gälla för börsnoterade företag i Storbritannien. Graden av betydelse varierar emellertid mellan svenska små företag och börsnoterade företag i Storbritannien. Vår studie antyder att små företag tillmäter rekommendationer större betydelse (55 % > 14 %) än revisionsbyråns internationella representation. Därmed avviker den från Beattie och Fearnleys som indikerar att börsnoterade företag tillskriver samma betydelse till såväl rekommendationer som revisionsbyråns internationella representation. Vid en jämförelse mellan vår studie och Beattie och Fearnleys går det att konstatera att rekommendationer och revisionsbyråns internationella representation i högre grad är betydelsefulla för små företag än börsnoterade. I vår studie har nämligen 23 respondenter angivit att de vid val av revisor påverkas av rekommendationer från det personliga nätverket medan 6 respondenter har angivit revisionsbyråns internationella representation. Motsvarande siffror för Beattie och Fearnley var för båda faktorerna 2.

7 Slutsatser

I detta kapitel sammanfattas de resultat som har framkommit under studiens gång för att det klart ska framgå att studiens syfte har uppnåtts. Avslutningsvis presenteras förslag till fortsatt forskning.

7.1 Hypoteser

Studiens syfte har varit att förklara vilka faktorer som har betydelse för svenska små företag vid val av revisor. Nedan ska vi kortfattat redogöra för studiens resultat med de uppsatta hypoteserna som grund.

Vi kan bekräfta hypotes 1 som förklarar att revisionskvalitet är en faktor som har betydelse för företag vid val av revisor. Vidare kan nämnas att revisionskvalitet definieras som att revisionsbyrån är välrenommerad och att revisorn ska accepteras av aktieägarna. Däremot kan vi inte uttala oss om att åsikter från kreditgivare och annan tredje part skulle beaktas i samband med revisionskvalitet.

Vi finner emellertid inte stöd för hypotes 2, att personkemi mellan revisor och klient är en faktor som är betydelsefull för företag vid val av revisor. Detta för att de två variablerna, anbudsförfarande och revisorsprocess, som vi har använt för att mäta personkemin inte anses som viktiga för respondenterna. Vi kan dock se tendenser till att personkemin indirekt beaktas genom faktorn ”rekommendationer från personligt nätverk”. Detta för att respondenterna har uppgivit att de beaktar rekommendationer med förhoppning om att kunna skapa en god personlig relation med revisorn.

Vi kan även förkasta hypotes 3 angående att revisionsarvodet är betydelsefullt för företag vid val av revisor. Vi har stöd för att så länge företag erhåller en hög revisionskvalitet är de beredda att försaka ett lågt revisionsarvode.

Däremot kan vi stödja hypotes 4 som beskriver att revisorns tillhandahållande av ytterligare tjänster i form av rådgivning har betydelse för företag vid val av revisor. Därmed kan vi intyga att revisorns rådgivningsroll är betydelsefull.

Vi har även belägg för hypotes 5, det vill säga att revisorns specifika branschkännedom är av betydelse för företag vid val av revisor. Mot bakgrund av detta kan vi konstatera att revisorer som besitter specifik branschkännedom intar en gynnsam position vid val av revisor.

Vi kan i tillägg till de två föregående hypoteserna, konstatera att hypotes 6 stämmer då revisorns geografiska närhet är en faktor som har betydelse för företag vid val av revisor. Vidare kan vi uttala oss om att det föreligger ett starkare stöd för vår slutsats att revisorn ska vara tillgänglig i förhållande till slutsatsen om revisorns närhet. Med andra ord anser respondenterna att det är av särskild vikt att revisorn är anträffbar via telefon och e-post. De anser likväl att det är av betydelse att revisorns arbetsplats är belägen i närheten av respondentens kontor.

Avslutningsvis har vi utan hypotesprövning kommit fram till att rekommendationer från personligt nätverk och revisionsbyråns internationella representation är två faktorer som är betydelsefulla för företag vid val av revisor. Företag påverkas i högre grad av rekommendationer än revisionsbyråns internationella representation.

7.1.1 Sammanfattning

Vi kan följaktligen förklara att följande faktorer har betydelse för svenska små företag vid val av revisor:

- Revisionskvalitet
- Tillhandahållande av ytterligare tjänster
- Specifik branschkännedom
- Geografisk närhet

Observera dock att det föreligger skillnader gentemot börsnoterade företag såtillvida att faktorerna revisionsarvode samt personkemi mellan revisor och klient inte kan påvisas vara betydelsefulla för svenska små företag. Vi har däremot kunnat påvisa två andra faktorer som svenska små företag tillmäter betydelse vid val av revisor. Dessa utgörs av:

- Rekommendationer från personligt nätverk
- Revisionsbyråns internationella representation

7.2 Förslag till fortsatt forskning

Vi har valt att studera vilka faktorer som har betydelse för svenska aktiebolag vid val av revisor. Det skulle vara synnerligen intressant att även studera faktorerna på andra företagsstorlekar utöver aktiebolag med mellan 10 och 49 anställda som vår studie har baserats på. Vårt förslag är att också fortsatt forskning ska utgå från EU:s definition av mikroföretag samt små och medelstora företag. Det är rimligt att fortsatt forskning inriktas på vilka faktorer som är betydelsefulla för antingen mikroföretag eller medelstora företag vid val av revisor. Detta för att se om det föreligger likheter och/eller skillnader i förhållande till vår studie som avser små företag.

Vår studie har pågått under ett skede då debatten i Sverige om en framtida avskaffad revisionsplikt för små företag har väckt stor uppmärksamhet. Detta innebär att vår studie omfattar faktorer som svenska små företag anser betydelsefulla när de vid lagkrav ska välja revisor. Kommer det fortfarande att vara samma faktorer som är aktuella vid frivillig revision? För att få svar på frågan rekommenderar vi att fortsatt forskning inriktas på vilka faktorer som har betydelse för svenska små företag när de i frånvaro av lagkrav ska välja revisor.

Referenslista

Affärsdata (2008). <http://www.ad.se/index.php?serv=foretagsfakta>. Hämtad den 14 april 2008 klockan 08.12.

Aktiebolagslagen (2005:551).

Beattie, V. & Fearnley, S. (1994). The Changing Structure Of The Market For Audit Services In The UK-a Descriptive Study. *British Accounting Review*, vol. 26, no. 4, pp. 301-322.

Beattie, V. & Fearnley, S. (1995). The Importance of Audit Firm Characteristics and the Drivers of Auditor Change in UK Listed Companies. *Accounting and Business Research*, vol. 25, no. 100, pp. 227-239.

Beattie, V. & Fearnley, S. (1998). Audit market competition: Auditor changes and the impact of tendering. *British Accounting Review*, vol. 30, no. 3, pp. 261-289.

Bryman, A. & Bell, E. (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber ekonomi.

Chaney, P.K., Jeter, D. & Shivakumar, L. (2004). Self-Selection of Auditors and Audit Pricing in Private Firms. *The Accounting Review*, vol. 79, no. 1, pp. 51-72.

Citron, D.B. & Manalis, G. (2001). The international firms as new entrants to the statutory audit market: an empirical analysis of auditor selection in Greece, 1993 to 1997. *The European Accounting Review*, vol. 10, no. 3, pp. 439-459.

Dahmström, K. (2005). *Från datainsamling till rapport*. 4 uppl. Lund: Studentlitteratur.

DeAngelo, L.E. (1981). Auditor size and audit quality. *Journal of Accounting and Economics*, vol. 3, no. 3, pp.183-199.

Djurfeldt, G., Larsson, R. & Stjärnhagen, O. (2003). *Statistisk verktygslåda - samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. Stockholm: Studentlitteratur.

Eichenseher, J.W. & Shields, D. (1983). The Correlates of CPA-Firm Change for Publicly Held Corporations. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, vol. 2, no. 2, pp. 23-37.

Ejlertsson, G. (2005). *Enkäten i praktiken: en handbok i enkätmetodik*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Eliasson, A. (2006). *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur.

Europeiska kommissionen (2003/361/EG). Kommissionens rekommendation om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag. (Europeiska unionens officiella tidning L 124/36 20.5.2003).

Fant, J.E. (1994). *Revisorns roll - En komparativ studie av revisorers, företagsledares och aktieägares attityder till extern revision i Finland och Sverige* (avhandling för doktorsexamen, Svenska handelshögskolan i Helsingfors).

FAR. (2006). *Revision: en praktisk beskrivning*. 2 uppl. Stockholm: FAR Förlag AB.

Firth, M. & Smith, A. (1992). Selection of auditor firms by companies in the new issue market. *Applied Economics*, vol. 24, no. 2, pp. 247-255.

Francis, J.R. & Wilson, E.R. (1988). Auditor Changes: A Joint Test of Theory Relating to Agency Costs and Auditor Differentiation. *The Accounting Review*, vol. 63, no. 4, pp. 663-682.

Halling, P. (2007). Få danska företag väljer bort revisionen: kvalitetsstämpeln tycks gå före de pengar som sparas. *Balans*, nr. 11, s. 26-27.

Johansson, S.E., Häckner, E. & Wallerstedt, E. (Red.). (2005). *Uppdrag revision: revisorsprofessionen i takt med förväntningarna?* Stockholm: SNS Förlag.

Kirby, D.A. & King, S.H. (1997). Accountants and Small Firm Development: Filling the Expectation Gap. *The Service Industries Journal*, vol. 17, no. 2, pp. 294-304.

Knapp, M.C. & Elikai, F. (1988). Auditor Changes: A Note on the Policy Implications of Recent Analytical and Empirical Research. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, vol. 3, no. 1, pp. 78-86.

Magri, J. & Baldacchino, P.J. (2004). Factors contributing to auditor-change decisions in Malta. *Managerial Auditing Journal*, vol. 19, no. 7, pp. 956-968.

Maijoor, S., Meuwissen, R. & Quadackers, L. (2001). The effects of national institutions on audit research: evidence from Europe and North America. *European Accounting Review*, vol. 9, no. 4, pp. 569-587.

Patel, R. & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Precht, E. (2007). Ett samtal: "Bra att plikten avskaffas" ... revisionskostnaderna är betungande för ett litet företag. *Balans*, nr. 3, s. 20-22.

Precht, E. (2008). Slopad revisionsplikt i 96 % av aktiebolagen: Bo Svensson föreslår att plikten avskaffas i ett steg – den 1 juli 2010. *Balans*, nr. 4, s. 16-20.

Sands, J. & McPhail, J. (2003). Choice criteria of listed Australian public companies for selecting an auditor: An exploratory study. *International Journal of Business Studies*, vol. 11, no. 1, pp. 109-133.

SOU 2008:32. Avskaffande av revisionsplikten för små företag. Stockholm: Justitiedepartementet.

Svanström, T. (2004). *Revisorn som rådgivare: en studie av mindre och medelstora företags relation till revisorn* (Licentiatuppsats, FE-publikation 2004:179). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för företagsekonomi.

Svanström, T. (2006). Företagen vill behålla revisionsplikten: små konsekvenser för branschen om revisionsplikten avskaffas. *Balans*, nr. 11, s. 29-31.

Svanström, T. (2008). Regionala skillnader vid avskaffad revisionsplikt: rådgivningstjänster från revisionsbyrån - då behåller företagen revisionen! *Balans*, nr. 3, s. 43-46.

Williams, D.D. (1988). The potential determinants of auditor change. *Journal of Business Finance & Accounting*, vol. 15, no. 2, pp. 243-261.

Urvalsdimensionering

Urvalsstorlek

Bestämning av urvalsstorlek: $z\sqrt{\frac{P(1-P)}{n}}$

där:

z = konfidenskoefficient

P = proportionen i urvalet

$P(1-P)$ = varians

n = urvalsstorlek

Observera att variansen uppvisar ett maximivärde när $P = 0,5$ och följaktligen uppgår till $0,25$ ($0,5 \cdot (1 - 0,5)$). När $P = 0,5$ är precisionen i urvalet som störst. Att precisionen i urvalet är som störst beror på att $P = 0,5$ genererar det största tänkbara urvalet.

(Dahmström 2005, s. 258-259)

Bestämning av vår urvalsstorlek:

- Vi utgår från en konfidensgrad på 90 %, vilket ger ett z-värde på 1,64.
- Vi utgår från $P = 0,5$.
- Vi utgår från en statistisk felmarginal på 10 %.

$$1,64\sqrt{\frac{0,5(1-0,5)}{n}} \leq 0,10$$

$$\Rightarrow \sqrt{\frac{0,25}{n}} \leq \frac{0,10}{1,64}$$

$$\Rightarrow \frac{0,25}{n} \leq \left(\frac{0,10}{1,64}\right)^2$$

$$\Rightarrow n \geq \frac{0,25}{\left(\frac{0,10}{1,64}\right)^2} = 67,24$$

Slutsats: Vårt urval måste uppgå till minst 68 respondenter. Vi har dock valt att ha ett urval som uppgår till 100 respondenter.

Systematiskt urval

N = population

n = urvalsstorlek

Bestämning av systematiskt urval: $\frac{N}{n}$

(Dahmström 2005, s. 275-276)

Bestämning av vårt systematiska urval:

- $N = 25\,243$
- $n = 100$

$\frac{25243}{100} \approx 252$:e företag i Affärdatas företagsförteckning (Affärdata 2008).

Vi har med hjälp av en slumptalstabell valt ut talet 166 som utgör vår startpunkt. Det slumpmässiga talet måste ligga inom intervallet 1 till 252 (Dahmström 2005, s. 275-276). Därmed består vårt urval av företag med nummer 166, 418, 670, ..., respektive 25 114. De tilltänkta respondenter som har avböjt att delta i vår studie eller inte varit anträffbara har ersatts med det företag som i företagsförteckningen kommer närmast efter företaget i fråga.

Enkät

Vi är två studenter vid Växjö universitet som just nu skriver vår kandidatuppsats. Det har skett en hel del forskning kring val av revisor men det finns enbart ett fåtal studier som separat beskriver vilka faktorer som har betydelse för företag vid val av revisor. Samtidigt saknas det forskning på små företag i Sverige. Detta motiverade oss till att genomföra en studie som kan förklara vilka faktorer som små företag värdesätter.

Ert företag är ett av 100 slumpmässigt utvalda företag i Sverige som ingår i vår studie. Ert deltagande är frivilligt men för studiens bästa skulle vi uppskatta om Ni avsätter den tid (ca 5 min) som krävs för att besvara de 5 frågor som enkäten består av.

Ert svar kommer att behandlas konfidentiellt! Vi kan även garantera Er anonymitet i det bearbetade datamaterialet som kommer att publiceras i uppsatsen.

Er hjälp är mycket värdefull för studiens genomförande och vi är tacksamma om Ni kan besvara enkäten snarast.

Tack för Ert engagemang!

Växjö den 26 april 2008

Caroline Ahlberg

cahep05@student.vxu.se

Växjö universitet

Anna Bengtsson

abee05@student.vxu.se

Växjö universitet

1) Vilken revisionsbyrå anlitar Ert företag?

- Deloitte
- Ernst & Young
- KPMG
- Öhrlings
PricewaterhouseCoopers
- Annan, v.g.
specificera:

2) Vilken betydelse hade följande påståenden vid Ert företags val av Er nuvarande revisor:

	5 Mycket viktigt	4 Ganska viktigt	3 Varken/eller	2 Inte speciellt viktigt	1 Inte alls viktigt
a) Revisionsbyrån är välrenommerad.	☐	☐	☐	☐	☐
b) Vår kreditgivares åsikt om revisorn.	☐	☐	☐	☐	☐
c) Aktieägarnas åsikt om revisorn.	☐	☐	☐	☐	☐
d) Tredje parts (ex. leverantörers, stat och kommuns) åsikt om revisorn.	☐	☐	☐	☐	☐
e) Anbudsörfarande från flera revisionsbyråer.	☐	☐	☐	☐	☐
f) Revisionsarvodet är så lågt som möjligt.	☐	☐	☐	☐	☐
g) Revisorn tillhandahåller utöver revision rådgivning i ekonomiska frågor.	☐	☐	☐	☐	☐
h) Revisorn har kännedom om vår bransch.	☐	☐	☐	☐	☐
i) Revisorn är lätt att nå (ex. via telefon och e-post).	☐	☐	☐	☐	☐
j) Revisorns arbetsplats är placerad i närheten av vårt företag.	☐	☐	☐	☐	☐

3) Hur upplevde Ni processen vid tillsättandet av Ert företags nuvarande revisor?

	5 Mycket tidskrävande	4 Ganska tidskrävande	3 Varken/eller	2 Inte speciellt tidskrävande	1 Inte alls tidskrävande
	☐	☐	☐	☐	☐

4) Var det någon annan aspekt/aspekter som var av betydelse för Ert företag när ni valde Er nuvarande revisor?

- Ja
 Nej

5) Om Ja på fråga 4, vilken/vilka aspekter?

Tack för Er medverkan!

Frekvenstabeller

Fråga 1) Vilken revisionsbyrå anlitar Ert företag?

Revisionsbyrå

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Icke-Big Four	44	44,0	44,0	44,0
	Big Four	56	56,0	56,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Fråga 2a) Betydelsen av att revisionsbyrån är välrenommerad.

Välrenommerad

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Inte alls viktigt	2	2,0	2,0	2,0
	Inte speciellt viktigt	2	2,0	2,0	4,0
	Varken/eller	17	17,0	17,0	21,0
	Ganska viktigt	39	39,0	39,0	60,0
	Mycket viktigt	40	40,0	40,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Fråga 2b) Betydelsen av att revisorn accepteras av företagets kreditgivare.

Kreditgivare

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Inte alls viktigt	14	14,0	14,0	14,0
	Inte speciellt viktigt	18	18,0	18,0	32,0
	Varken/eller	32	32,0	32,0	64,0
	Ganska viktigt	25	25,0	25,0	89,0
	Mycket viktigt	11	11,0	11,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Fråga 2c) Betydelsen av att revisorn accepteras av företagets aktieägare.

Aktieägare

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Inte alls viktigt	9	9,0	9,0	9,0
Inte speciellt viktigt	7	7,0	7,0	16,0
Varken/eller	15	15,0	15,0	31,0
Ganska viktigt	36	36,0	36,0	67,0
Mycket viktigt	33	33,0	33,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Fråga 2d) Betydelsen av att revisorn accepteras av annan tredje part.

Annan

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Inte alls viktigt	35	35,0	35,0	35,0
Inte speciellt viktigt	26	26,0	26,0	61,0
Varken/eller	28	28,0	28,0	89,0
Ganska viktigt	10	10,0	10,0	99,0
Mycket viktigt	1	1,0	1,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Fråga 2e) Betydelsen av att utnyttja anbudsförfarande från flera revisionsbyråer.

Anbudsförfarande

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Inte alls viktigt	22	22,0	22,0	22,0
Inte speciellt viktigt	25	25,0	25,0	47,0
Varken/eller	25	25,0	25,0	72,0
Ganska viktigt	22	22,0	22,0	94,0
Mycket viktigt	6	6,0	6,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Fråga 2f) Betydelsen av att revisionsarvodet är så lågt som möjligt.**Revisionsarvode**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Inte alls viktigt	7	7,0	7,0	7,0
Inte speciellt viktigt	20	20,0	20,0	27,0
Varken/eller	55	55,0	55,0	82,0
Ganska viktigt	16	16,0	16,0	98,0
Mycket viktigt	2	2,0	2,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Fråga 2g) Betydelsen av att revisorn tillhandahåller ytterligare tjänster.**Rådgivning**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Inte alls viktigt	1	1,0	1,0	1,0
Inte speciellt viktigt	2	2,0	2,0	3,0
Varken/eller	5	5,0	5,0	8,0
Ganska viktigt	48	48,0	48,0	56,0
Mycket viktigt	44	44,0	44,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Fråga 2h) Betydelsen av att revisorn besitter specifik branschkunnskap.**Branschkunnskap**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Inte alls viktigt	3	3,0	3,0	3,0
Inte speciellt viktigt	8	8,0	8,0	11,0
Varken/eller	17	17,0	17,0	28,0
Ganska viktigt	45	45,0	45,0	73,0
Mycket viktigt	27	27,0	27,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Fråga 2i) Betydelsen av att revisorn är lätt att nå.**Tillgänglighet**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Inte speciellt viktigt	4	4,0	4,0	4,0
Varken/eller	12	12,0	12,0	16,0
Ganska viktigt	39	39,0	39,0	55,0
Mycket viktigt	45	45,0	45,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Fråga 2j) Betydelsen av att revisorns arbetsplats är placerad i närheten av företaget.**Närhet**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Inte alls viktigt	9	9,0	9,0	9,0
Inte speciellt viktigt	17	17,0	17,0	26,0
Varken/eller	21	21,0	21,0	47,0
Ganska viktigt	40	40,0	40,0	87,0
Mycket viktigt	13	13,0	13,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Fråga 3) Hur upplevde Ni processen vid tillsättandet av Ert företags nuvarande revisor?**Revisorsprocess**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Inte alls tidskrävande	27	27,0	27,0	27,0
Inte speciellt tidskrävande	33	33,0	33,0	60,0
Varken/eller	37	37,0	37,0	97,0
Ganska tidskrävande	3	3,0	3,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

**Fråga 4) Var det någon aspekt/aspekter som var av betydelse för
Ert företag när Ni valde Er nuvarande revisor?**

Aspekt

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ja	42	42,0	42,0	42,0
Nej	58	58,0	58,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	